

УДК 338.58

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Коновалова О.О., Лук'янова В.А.

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Статтю присвячено проблемам підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства. Розглянуто рівень розвитку економіки України в сучасних умовах. На основі аналізу економічних показників будівельної галузі виявлено тенденції її розвитку. Розглянуто показники, які характеризують ефективність діяльності підприємства. Виділено завдання аналізу ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: підвищення ефективності, будівельне підприємство, обсяг будівельних робіт, аналіз діяльності, показники ефективності діяльності.

Постановка проблеми. Рівень розвитку економіки України в сучасних умовах вимагає дотримання певних правил, для успішного функціонування в умовах підвищеної ризикованості та глобалізації. Для виходу на європейський рівень Україні необхідно створення сприятливого інвестиційного підприємницького клімату, послідовний перехід від вітчизняних до європейських стандартів.

Складність умов функціонування підвищує відповідальність і самостійність підприємств усіх форм власності у проведенні і прийнятті управлінських рішень щодо забезпечення ефективності їх економічної діяльності. Прийняття цих рішень залежить від різних чинників, що взаємодіють на різних рівнях як між собою, так і між показниками кінцевої ефективності підприємства. Велике значення для забезпечення економічної ефективності діяльності підприємства має вплив згаданої кількості виробничих факторів. Від їх якості, вартості, технічного рівня, ефективності використання багато в чому залежать кінцеві результати діяльності підприємства: випуск продукції або надання послуг, їх собівартість, прибуток, рентабельність, стійкість фінансового становища. Нестабільна економіко-політична ситуація країни, а саме – велика конкуренція, падіння попиту на продукцію, падіння доходів населення негативно впливає на діяльність будівельних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність питання підвищення ефективності

діяльності будівельного підприємства в сучасних умовах підтверджує значна кількість науково-практичних досліджень таких науковців як Загородна О.М., Любушин Н.П., Окландер М.А., Покропивний С.Ф., Павленко А.Ф., Серединська В.М., Федорович Р.В., Онищенко О.М., Янковий О.Г. [1-9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. При значній проробленості питань виділення напрямків підвищення ефективності промислових підприємств, доцільними є дослідження специфіки підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування будівельних підприємств на основі виділення специфічних показників аналізу стану господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для виявлення шляхів підвищення ефективності діяльності суб'єкту дослідження необхідно провести аналіз економічних показників будівельної галузі взагалі. Розглянемо обсяг виконаних робіт за видами продукції (табл. 1, рис. 1).

Відповідно до наведених даних найменший обсяг виконаних будівельних робіт припадає на 2012 рік. У 2013-2014 роках спостерігається зростання обсягів будівельних робіт, що сприяло піднесенню економіки країни. Однак в останні роки знову виник спад у будівельній діяльності, про-

являється тенденція до зростання кількості економічно неспроможних організацій.

Таблиця 1
**Обсяг виконаних будівельних робіт
за видами будівельної продукції (млн. грн.)**

	Будівлі	у тому числі		Інженерні споруди
		житлові	нежитлові	
2012	20562,1	7260,3	13301,8	24574,9
2013	27874,3	8606,9	19267,4	36413,9
2014	29155,5	8994,4	20161,1	36329,4
2015	29385,6	10581,1	18804,5	31857,3
2016	24856,5	11292,4	13564,1	26252,2

Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя, за 2014 рік також без частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: [10]

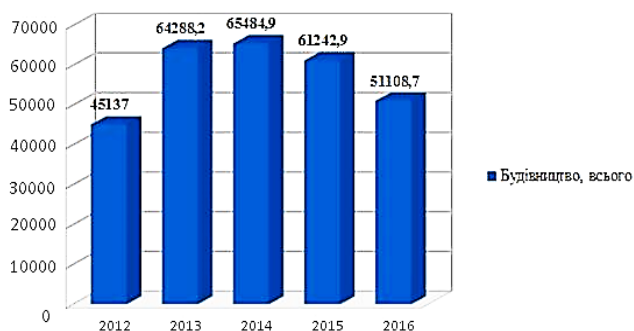

Рис. 1. Обсяг виконаних будівельних робіт

На даний момент будівництво в Україні перебуває в складному становищі: основні фонди зношені майже на 60%. Порівняно із західноєвропейськими країнами матеріальна база України в 3-5 разів менша стосовно житла, в 4-5 разів щодо культури та спорту, удвічі щодо науки та в 5-6 разів щодо медицини. Численні фахівці у галузі будівництва вважають, що головною проблемою будівельної галузі України недостатність позабюджетних інвестицій.

Існують наступні джерела коштів для кредитування будівництва:

- громадяни, що потребують покращення житлових умов;
- підприємства, які хочуть розв'язати житлові проблеми своїх працівників;
- державні органи управління та місцеві адміністрації;
- фінансові інвестори.

Розширення перспектив будівельного комплексу пов'язане з вирішенням наступних питань:

- ініціативного залучення різних форм власності;
- використання новітніх будівельних технологій;
- підвищення технічного рівня підприємств;
- зростання будівельної галузі та підвищення її конкурентоспроможності;
- швидкого збільшення сировинної бази будівельного комплексу за рахунок використання відходів промислового виробництва;
- більш ефективного погодження військового будівництва, районного планування відповідних територій і розміщення продуктивних сил;

- спад техногенного навантаження на природне середовище та забруднення його компонентів.

Ринкові чинники розвитку будівництва визначили перехід від типових до індивідуальних складних архітектурних та містобудівних форм, які вимагають нових продуктивних постанов, нових ефективних будівельних матеріалів. Таким чином, на теперішньому етапі основними зобов'язаннями науково-технічної діяльності у будівництві є визначення:

- розвитку регулювання бази будівництва;
- стійкості та надійності об'єктів будівництва;
- енергоефективності технічних переконань.

Історично склалося, що з набуттям самостійності нашої державою, з'явився ряд вагомих проблем реструктуризації економіки в цілому галузеві виробництва, включаючи будівельну індустрію.

До серйозних проблем у будівельній галузі України відносять:

- створення вільного виробника, котрий став би «мотором» утворення підрядного ринку;
- попередження умов створення монополії чи навіть олігополії;
- створення конкурентного оточення на підрядному ринку, яке контролюється державою;
- підняття рівня спеціалізації будівельних організацій та на цій основі підвищення технічного рівня і зросту будівництва;
- роздержавлення виробничих будівельних структур, зміна їх відношень із покупцями.

Необхідне раціональне використання ресурсів для ефективної діяльності будівельного підприємства. Вкладення коштів у патенти свідчить про наявність на підприємстві нематеріальних активів, ліцензії та інтелектуальної власності. Глобальний вплив на фінансовий стан підприємства чинить наявність виробничих запасів. Потрібна оптимальна кількість запасів для раціонального розвитку виробництва та збуту продукції. Велика кількість запасів свідчить про спад активності виробництва, уповільнення обороту оборотних активів. Проте недолік запасів може негативно впливати на діяльність організації, а це означає, що виникає зменшення виробництва продукту.

Одним з шляхів підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства є випуск продукції, котра відповідає найвищим стандартам, виробляється з високоякісної сировини та матеріалів на якісному обладнанні із застосуванням новітніх технологій.

Суспільство постійно прагне до підвищення якості всіх видів продукції. Побачити це прагнення можливо у формах, які відповідають рівню розвитку суспільства, що повною мірою відповідає твердженням К. Маркса:

«...Людство ставить собі завжди тільки такі завдання, які воно може вирішити, оскільки при найближчому розгляді завжди виявляється, що завдання виникло лише тоді, коли матеріальні умови її вирішення вже є в наявності, або, принаймні, знаходяться в процесі становлення». Покращення якісних показників виробництва – одне з актуальних завдань нашої економіки, дієвий шлях підйому продуктивності праці, більш повного задоволення потреб людей, розумного використання ресурсів.

Ефективність діяльності підприємства характеризують такі показники.

– коефіцієнти капіталізації дозволяє визначити, наскільки велика залежність діяльності компанії від позикових коштів. Чим вище цей показник, тим більше підприємницький ризик компанії;

– коефіцієнти ліквідності показує на скільки швидко підприємство може перевести свої активи в грошові кошти для погашення заборгованості перед кредиторами. Відповідно для успішного функціонування підприємству необхідно наявність високоліквідних активів;

– коефіцієнт ділової активності дозволяє визначити, наскільки ефективно використовує підприємство свої кошти;

– рентабельність є відносним показником економічної ефективності. Даний показник комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів. Коефіцієнти рентабельності показує наскільки прибуткова діяльність компанії і розраховується відносно до валового прибутку або до чистого прибутку.

Аналіз діяльності виконується завдяки рішенню певного набору аналітичних завдань. Аналітичне завдання являє собою конкретизацію цілей аналізу з врахуванням організаційних, інформаційних, технічних і методичних можливостей проведення аналізу.

Рух будь-яких товарно-матеріальних цінностей і трудових ресурсів супроводжується утворенням і витратою коштів, а це означає, що фінансовий стан господарського суб'єкта відображає всі сторони діяльності.

Основними завданнями аналізу ефективності діяльності підприємства є:

– оцінка фінансів і структури фінансових результатів;

– аналіз майнового положення;

– оцінка ефективності залучення позикових коштів;

– аналіз ділової активності й ефективності виробництва.

Фінансовий стан характеризує наскільки ефективно працює підприємство. Показник фінансового стану показує наявність та використання фінансових ресурсів, для підтримки нормального функціонування та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Крім цього, для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно впроваджувати новітні технології виробництва. Компоненти підвищення технологій можуть бути двох видів: перший вид це матеріальні – удосконалення технологічної бази, а другий – організаційно-правові проблеми. Застарілі технології йдуть в минуле, на зміну їм приходять сучасні, що відповідають світовим стандартам матеріали, технології, методи організації виробництва. Але інвестиційна діяльність в будівництві має свою специфіку:

– життєвий цикл інвестиційного продукту більш тривалий, ніж інших товарів виробничого

призначення, а, тим більше, товарів народного споживання. Він рідко буває коротшим двох років;

– будівництво характеризується високою капіталоємністю, що значно обмежує коло потенційних покупців об'єктів нерухомості;

– капітальне будівництво частіше задовольняє потреби виробничого характеру, що обумовлює високий рівень професіоналізму його споживачів;

– індивідуалізація попиту в сфері капітального будівництва стимулює спеціалізацію будівельних організацій;

– значну роль в задоволенні потреб в інвестиційних продуктах грає рівень розвитку техніки і технології галузей-споживачів. Це підштовхує будівельні організації до вдосконалення техніки і технології будівельного виробництва;

– об'єкти капітального будівництва в меншій мірі піддаються стандартизації, їх якість багато в чому визначається рівнем професіоналізму проєктувальників і виробників, що надає їм особливу цінність, обумовлену авторством виготовлення;

– зазвичай об'єкти капітального будівництва характеризуються досить жорсткою локалізацією, тобто прив'язкою до певного місцезнаходженням;

– існує залежність процесу капітального будівництва від природно-кліматичних умов. Крім конструктивних, технічних, екологічних наслідків цього чинника необхідно брати до уваги і сезонність попиту на продукцію капітального будівництва;

– високий ступінь індивідуалізації будівництва визначають низьку еластичність попиту на інвестиційні продукти за ціною;

– канали розподілу і руху товару продукції капітального будівництва мають високий рівень спеціалізації, і в порівнянні з ринком споживчих товарів комерційне посередництво у сфері капітального будівництва розвинене слабо. Тут найчастіше спостерігається безпосередні контакти між товаровиробниками і замовниками, тобто канали нульового рівня.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Практична реалізація мети підприємництва в будівництві обмежена, з одного боку, межами накопичень домогосподарств, які є основними поставальниками інвестицій, з іншого – недостатньою мобільністю капіталу, вкладеного в будівельний комплекс, що встановлює природні межі зростання пропозиції будівельної продукції. Отже для ефективної діяльності будівельного підприємства необхідно своєчасно реагувати на мінливість ринку і чітко формулювати цілі та місії організації, проводити аналіз виробничо-господарської діяльності, запроваджувати новітні технології.

У подальших дослідженнях буде розглянуто варіанти оцінки господарської діяльності підприємства в врахуванням стану маркетингового середовища.

Список літератури:

1. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / за заг. ред. О.Г. Янкового. – Одеса: Атлант. – 2013. – 470 с.
2. Любушин Н.П. Экономический анализ. 3-е изд., перераб. и доп. – М.: 2010. – 575 с.
3. Маркетинг: Підручник з грифом МОН України (лист № 1.4/18-Г-772 від 08.08.2006 р.). / Павленко А.Ф., І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та сім.; за наук. ред. д-ра екон. наук., проф., акад. АПН України А.Ф. Павленка; Кер. авт. кол. д-р екон. наук, проф. І.Л. Решетнікова. – К: КНЕУ, 2008. – 600 с.

4. Окландер М.А. Логистический сервис и методика расчёта логистических затрат / М.А. Окландер // Экономика Украины. – 1998. – № 8. – С. 85-87.
5. Oklander M.A. Lohistyka: [Logistics] / M.A. Oklander. K.: Tsentr navchalnoi literatury. 2008. – 232 p.
6. Окландер М. Концепція формування системи маркетингових досліджень інновацій машинобудівного підприємства / Михайло Окландер, Оксана Яшкіна // Економіст. – 2013. – № 11(325). – С. 52-56.
7. Окландер Т.О. Модернізація маркетингової діяльності промислових підприємств: [монографія] / Т.О. Окландер. – Донецьк: Ноулідж, 2013. – 292 с.
8. Покропивний С.Ф. Экономика підприємства. Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 456 с.
9. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 624 с.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Коновалова Е.А., Лукьянова В.А.

Одесская государственная академия строительства и архитектуры

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

Статья посвящена проблемам повышения эффективности деятельности строительного предприятия. Рассмотрены уровень развития экономики Украины в современных условиях. На основе анализа экономических показателей строительной отрасли выявлены тенденции ее развития. Рассмотрены показатели, характеризующие эффективность деятельности предприятия. Выделены задачи анализа эффективности деятельности предприятия.

Ключевые слова: повышение эффективности, строительное предприятие, объем строительных работ, анализ деятельности, показатели эффективности деятельности.

Konovalova E.A., Lukyanov V.A.

Odessa State Academy of Construction and Architecture

BY INCREASING THE EFFICIENCY OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

Summary

The article is devoted to problems of increase of efficiency of activity of the building enterprise. We consider the level of economic development of Ukraine in modern conditions. Based on the analysis of economic indicators of the construction industry tendencies of its development. Are considered indicators characterizing the efficiency of the enterprise. Select the task, analyze the effectiveness of the enterprise.

Keywords: efficiency, construction company, the volume of construction work, analysis of activity, performance indicators.